

SZABÓ MAGDA: AZ ŐZ (részlet)

A Gizike nagybátyja már kivált az üzletből, mikor én elkezdtem járni hozzájuk, de a kocsmá cégabláján három huszár dűtötte a hasát, és emelte magasra a kulcsot, mintha még együtt vezetné a három Huszár testvér, nemcsak Józsi, a Gizike apja. Tudod, hogy kiabálok mindjárt, ha a rádió nem utal azonnal, ha egy fél napot késik valamilyen honoráriumom. Józsi volt az egyetlen, akitől megköveteltem, hogy csak kérésre fizesse ki a béremet.

Volt egy közös játékunk. Mikor eljött az elseje, Józsi összeráncolta a homlokát, fejét rázta, csapkodta a térdét, istenkedett, hogy tönkrement, a jövő hónapban már nem is lesz nyitva a kocsmá, nem bír fizetni, én már úgyis levacsoráztam a Gizike tandíját. Én a kezemet tördeltem, elkezdtem sírni, nagy könnyeket potyogtattam az asztalra, mondtam, nem élem túl, ha pénz nélkül kell elmennem, s addig zokogtam, míg Józsi ki nem gombolta az ingét, s le nem zökkent mellém a padra, lilára fulladva a nevetéstől. Józsi volt az első, aki tudta, hogy színésznő vagyok. A szertartáshoz az is hozzátartozott, hogy a söntésbe menjek ki a pénzért, ez nagyon mulatságos volt, csak sose mertem megmondani otthon, mert a részegek a szoknyám után kapkodtak, és Juszti nem is szerette ezt a játékot, fejét csóválta a csap mögött. Ott aztán Józsi pengőnként a kezembe számolta a pénzem - mindig többet adott valamivel, mint ami járt -, meghúzta a hajamat, nagyot ütött a fenekemre, és kipenderített az ajtón. Apám nem is tudta, hogy a Három Huszárra járok tanítani, csak anyámnak mondtam meg. Nekigömbölyödtem a Juszti vacsoráin.

Angéla nem járt Gizikéhez, de Emil gyakran megállította a motort, ha hazafelé jött: a mi városunkban nem volt egyetem, huszonnyolc kilométernyire feküdt a megyeszékhely, oda jártak be az egyetemisták vonaton vagy biciklin. Nem ült le, csak a pultnál álldogált, megivott egy fröccsöt. Mindig ugyanabban az időpontban érkezett, valamivel hét óra után pénteken, Angéla egyszer megmondta, hogy jogtörténeti szemináriumról jön ilyenkor. Hét óra tájt félrehúztuk az ablakról a függőnyt, a Juszti csodálatos függönyét, a horgolt angyalokat, akik hintán ringatóztak és kövér kis kezükben rózsacsokrot nyújtottak az utca felé. Ad rivum eundem... rebege Gizike, s én javítottam a hangsúlyt, újra kezdettem vele a memoritert. Kinn feltűnt a csorda, befordult a Vásártér felől, nagy porfelleg jelezte, hogy már közeledik; harangoztak. Ad rivum eundem... Gizike mindig kimondta skandalás közben a szóvégi um-ot. Akkor a körmére csaptam, elsápadt, újra kezdte. Ad rivum eundem... A hintázó angyalokat meglebegtette az alkonyi szél. A tehének elballagtak előttünk, ki hová tartozott, megkereste a házat, átment az árok feletti kis pallón, megbökte homlokával a kaput, bögött, az asszonyok megnyitották a verőcét. Juszti is kifutott, csattogott a papucs gyönyörű, karcsú lábán. Rózsi, a tehén, megnyalta a Juszti karját, ment az istálló felé. Az asztalunkig csapott meleg tejszaga, melybe belekeveredett a baltacim meg a székfű illata.

Mikor elült a por a csorda után, hallatszott az Emil túlkölése. Gizike arca kigyúlt, csak hebegette a szöveget. Emil egyszer egy lányt is hozott magával, de azt kinnhagyta a kocsmá előtt s kivitt neki egy pohár sört. Gizike akkor leeresztette a függőnyt, és egész este szomorú volt.

[...]

Nálunk minden negyedévben nagyvásárt tartottak az én gyermekkoromban. Te csak a búcsút ismered itt Pesten, még ott se tudod megállni soha, hogy össze ne vásárolj mindent. Minek kellett neked tavalyelőtt cseréppipa meg kereplő? A nagyvásár nekem csak gyötrelem volt, az árusok ott guggoltak a gyékényen, az igazán előkelőek meg sátrat vertek; már a vásár előtti este felverték a sátrakat, és a komédiások is megérkeztek; lécekskeláb tetején égett a karbidlámpa, s mindenféle haszontalanságot kínáltak, tarka cukrot meg mézesbábot, akinek volt pénze, már akkor megvehette, ami megtetszett neki. Baba, gyöngy, famadar, minden csak huszonnégy fillér volt, csak hogy nekem sose volt huszonnégy fillérem. De azért mindig elmentem a vásárra, és megnéztem kívülről a mutatványos bódékat. Bámultam, hogy dolgozik az erőművész a nagy kalapáccsal, lestem a kardnyelőt, meg azt az embert, aki tüzes vasat szopogatott. Fánkot sütöttek, pecsenyét, körhinta is volt, meg egy másik, nagy hintaféle, olyan, mint a krinolin, az emelkedett meg süllyedt a rajta ülők alatt, s közben körbefordult, mint valami körben keringő hajó a tengeren. Egyszer elvittél az Angolparkba, pattogatott kukoricát vettél meg árpacukrot, ültünk a gondolában, és a szellemvasútban megcsókoltál. Mikor az arcomhoz értél, érezted, hogy csupa víz, nem értetted, miért, s én nem tudtam megmondani, hogy most már késő, mert most már látom, milyen hülye képe van Hófehérkének, és nem is szeretem az árpacukrot, festékíze van és émelyít.

Abban az esztendőben húsvét előtti hétre esett a vásár: virágvasárnap tartották. Szombaton este, mikor hazajöttem Gizikétől, a Kút utcán jöttem végig, hogy lássam, hogy verik az állványokat. Már állt a cirkusz sátra, kedves, szelíd lovak szénáztak a cirkuszos kocsi mögött.

A Kút utca tájéka nem jó vidék, olyan, mintha azt mondanám neked, hogy a régi Pesten a Víg utca környékén volt a vásár; ott kanyargott, nem messzire a Görbe utca, ahol egy nyolcablakos szálloda állt. Nem olyan szálloda, persze, mint a Turul a Piac téren, csak tisztességből hívták szállodának. Akkortájt nem tudtam még pontosan a bordélyház vagy a garniszálló teljes jelentőségét, de a lényegével tisztában voltam, s amikor megláttam, hogy vegyül el a vásárosok között a Görbe utcából kisiető Jusztí, s hogy kanyarodik el az utca másik oldalán Trnka úr, pontosan tudtam, hol voltak, miért voltak, s mit csináltak ott. Utánanéztem Jusztinak, aztán megállt a szívverésem: mert azt is láttam, amit Jusztí vagy Trnka úr nem. Józsit, aki a ködmönárusoknál állt, s behúzódott a bekecsek árnyékába. Szombat este volt, el se tudtam képzelni, mi lehet most a Három Huszárbán. Gizike aztán elmondta hétfőn, hogy az apját behívták a rendőrségre, egy csavargóval szembesítették, aki náluk ebédelt előző nap, a mamának meg el kellett mennie Mariska nénihez, aki üzent, hogy nagyon beteg, szívrohama volt, s ő szaladgált egész este a konyha meg az étterem között meg a szakácsnő.

Azon a vásáron különben Angélát is láttam, neki csak este volt szabad megnéznie a sátrakat, Ilu néni nem engedte el a délelőtti tolongásba. Elza ment mellette, fogta a kezét. Angélánál volt a pénztárca, Elzánál a kosár, s ahogy mentek, Angéla rámutatott arra, ami megtetszett neki, kifizette, Elza meg beletette a kosárba. Ott voltak a bőrgyáriak is, fáradt, vihogó lányok és férfiak, rájuk se kellett nézmem, tudtam, hol dolgoznak, a ruhájuk szagáról lehetett tudni. Angéla be akart menni a cirkuszba is, de Elza nem engedte, a karbidlámpa fényében szomorú, lemondó lett az

arca, s ennek úgy megörültem, hogy dalolva mentem haza. Ambrus kinn ült a háza előtti padon, rám szólt, hogy fogjam be a számat, holnap virágvasárnap, inkább szent énekeket énekeljek. Ezt viccnek szánta, ő is vigyorgott rajta, Ambrus nem volt jóban a szentekkel. Az eperfáról énekeltem, ő is velem dörögött, aztán nekiálltam a vacsoraedénynek.

Elseje nagyhétre esett. Akkor már húsvéti vakációnk volt, nem kellett iskolába járnunk, igazság szerint óránk se lett volna, de én elmentem mindennap hűségesen a Három Huszárba a vacsora miatt. Nagypénteken zárva volt a kocsmá, megkerültem a házat, a kertkapu felől próbáltam bemenni. Gizike éppen akkor nyitotta ki és zárta be kulccsal, amikor odaértem. Imakönyv volt a kezében, a haja szépen befonva kék szalagokkal; templomba küldték. Elkámpicsorodtam. Gizike azt mondta, menjek velem, imádkozzunk egyet, aztán visszajövünk, vacsora úgyszincs még, Teréz nénit kiküldte apa a szőlőbe, csak későn jön meg, ha egyáltalán hazajön éjszakára, de ma nem lesz vendég, hát mindegy is, majd anya főz valamit négyünknek. Beszélgetésünk zajára Józsi kinézett az ablakon, én mindjárt odamentem az ablak alá, és mondtam, hogy kellene a bérem, elseje van, de Józsi nem felelt, csak elnézett feletünk, s nekem hirtelen elment a kedvem, mert valahogy az volt az érzésem, hogy Józsi nem azt játssza, amit szokott, hanem csakugyan nem érdekli, hogy kifizet-e vagy sem, és talán egyáltalán nem is hallotta, mit mondtam.

Juszi nem mutatkozott semerre. Szerettem volna megkapni a pénzt, de nem kértem még egyszer, féltem, hogy akkor nem lesz jogcímem itt maradni vacsorára. Hát elmentem a templomba Gizikével. Gizike olyan igazi templomba készülő kislány volt: csontfedelű imakönyvvel, kerek karimájú kalappal a copfjai felett, én meg csak olyan, amilyen mindig voltam, mezítlábas cipőben, kötényben. Nem izgatott, Jézus meg majdnem szín pucéron feküdt az anyja ölében, és minden oltár le volt takarva feketével. Nagypénteken különben is utáltam templomba menni, a pirosmiséket szerettem, a nagy szertartásokat, a monstanciát, mindent, ami tarka, látványos, színpadszerű, a nagypénteki gyász nyomasztott és elkedvetlenülített.

Hazafelé eleinte nem beszélgettünk, még bennünk volt a templom homálya, a sok feketeség, aztán egyszerre mégis jókedvünk kerekedett, viháncoltunk, szaladtunk kézen fogva, Gizike elejtette a szép imakönyvét, megsúroltuk a csontfedeleket a Török utca sarkán, az artézi kút alatt. Már számban volt a Juszi böjtös vacsorájának az íze, a gyomrom csakúgy készülődött az evésre. A pénznek is előre örültem; ha Józsi csak két pengővel ad többet, vehetek egy pár harisnyát is.

A ház, ahogy közeledtünk, szokatlanul csendes volt. Máskor ilyenkor messzire elhallatszott a cigányzene, mindenütt égtek a lámpák, a kerthelyiségben lármáztak az emberek. Most olyan igazi nagypénteki nap volt, tömött, súlyos fellegek az égen, kihalt utcák. Emilre gondoltam, mert péntek volt, és a csorda éppen kibukkant a homályból, de persze Emil nem jöhetett, az egyetemen is szünet volt, mit keresett volna most erre a motorján. Megjött Rózsi is, Gizike felkiabált az ablakba, hogy nyissák ki a nagykaput, de nem felelt senki, hát mi rohantunk hátra, Gizike elhúzta a reteszt, én bevezettem Rózsit az istállóba. Elkezdtem dalolni, de ijedten abbahagytam, Józsi nagyon vallásos volt, és Gizike is az. Most mindjárt játszani fogunk Józsival a pénz miatt. Ha nagyon megnevettem, talán három pengővel is többet ad. Mit kellene csinálni, hogy nagyon nevessem? Gizike egy picit összerán-

colta a homlokát, mikor becsukta a kertkaput. Az arca figyelő és keskeny lett, majdnem gyanakvó. Nem tudom, mi volt az arcán, de az a valami, és a csend a kertben, a harang nélküli város és az üres kerthelyiség valahogy elborzasztott.

– A pénzem! – mondtam Gizikének, és nem tudom, miért, de suttoztam. – Szóljal Józsi bácsinak, hogy kérném a pénzemet!

Gizike csak állt, befelé figyelt, nem hallatszott semmi zaj. Letette a kalapját, az imakönyvét a kertben egy asztalra, csak álltunk a lépcső alján, és hallgatóztunk. Akkor már rohamosan sötétedett. Rózsi dobogott az istállóban, meg kellett volna fejni. Majd Juszt, gondoltam, de a gondolat is olyan furcsa volt, mintha hangosan gondoltam volna – hirtelen ránéztem Gizikére. Megfogtuk egymás kezét, és felmentünk a lépcsőn. Az étteremben egészen sötét volt. Gizike meggyújtotta a villanyt, és akkor már nevetni szerettem volna, táncolni, és kicsúfolni magamat azért a névtelen valamiért, ami az imént elfogott; milyen ostobaság volt, hiszen minden rendben van, csak Józsi, a vallásos Józsi alszik az egyik asztalnál, ingujjban, mellette van a pálinkásüveg, leszopta magát a nagy szent a Jézus kínszenvedésének a napján. Felnevettem és Gizikére néztem, de Gizike nem nevetett, hanem hirtelen elpirult, előbbi sápadtsága után olyan lett az arca, mintha valaki megütötte volna, gyöngéd halántékán lüktetett egy ér. Szégyelli, hogy részeg, gondoltam. Odamentem Józsihoz, megráztam, kértem a pénzemet. Józsi meg se moccan, horkolva aludt tovább, tömör, felrázhatatlan részegségben. Nem olyannak látszott, mint akinek egyhamar kitisztul a feje. Gizikére néztem, aki benyitott a konyhaajtón, és csendesesen azt mondta: „Mamám!”, de nem felelt senki, és a tűzhely hideg volt, nem érződött se hal-szag, se a mákos guba szaga. Mi lesz a vacsorával? És a pénzem? „A pénzem kelle-ne...” – mondtam Gizikének, megint suttogóra fogva a hangom.

Gizike csak állt. Hol a csudában lehet Juszt? A konyha, az udvar, az istálló üres. Ez bent lesz a szobában, lefeküdt, és alszik. Nem szívesen kértem Jusztól a pénzemet, mert egy fillérrel sem adott többet soha, mint ami ki volt alkudva, de úgy döntöttem, hogy most vele fizettetek. Vacsora úgyse lesz, az már látszik, ha lesz is, valami semmiség, ezek sokkal vallásosabbak, mint mi, hátha nem is főztek egyáltalán, hátha teljes böjtöt tartanak. Ördög vigye a vacsorát! Megindultam az ajtó felé, de Gizike megelőzött. Valami olyan rettenetes volt a tekintetében, hogy nem mertem utánamenni. Gizike csak egy pillanatig volt bent, aztán mindjárt visszajött, az ajtót gondosan becsukta maga mögött. Megint fehér volt az arca, olyan fehér, hogy visítani tudtam volna, és még mindig nem tudtam, mitől félek. Gizike nem nézett rám, odament a pénztárhoz, kinyitotta a fiókot.

Ha a pénztárfiókot kinyitották, mindannyiszor megszólalt egy csengő, s kis vinynyantása olyan éles és sikoltó volt most a csendben, hogy majdnem felkiáltottam, mikor meghallottam. Józsi néztem, moccan-e már, máskor olyan füle van, mint a hiúznak. Gizike belenyúlt a fiókba, kimarkolt egy csomó pénzt, sok-sok pénzt, sokkal többet, mint amennyi járt, vagy ötször annyit. Odatette a kezembe, aztán megindult előttem, mint az alvajáró, ki a kertbe. Szorítottam a pénzt, s mentem utána engedelmesen. Gizike kinyitotta a kikaput, aztán szembefordult velem, lilás árnyék volt a szeme alatt. „Eridj haza, Eszti!” – mondta csendesesen, és akkor begyűrtem a pénzt a kötényem zsebébe, fél kézzel szorítottam, hogy ki ne essék, és elkezdtem rohanni át a kerten és az éttermen, vissza a szobába. Józsi horkolt, én kivágtam az üvegajtót, és akkor megláttam Juszt, hason, és a fehér fésű fogain átgyűrűző vörös

fürtjei alatt a baltát, amely benne állt a nyakában. Nem szóltunk semmit. Fogtam a pénzt. Gizike ott állt mellettem, megfogta a kezemet, becsukta az ajtót. „Eridj!” – mondta még egyszer a kapuban, egy pillanatra az arcomhoz tette az arcát, megcsókoltuk egymást. Én már sírtam, ő még nem. Elkezdttem rohanni, nem néztem vissza, csak a Török utca sarkáról. Akkor már a küszöbön ült, ünneplő ruhája világított a homályban, és a térdére ejtve a fejét nyítt a küszöbön, mint egy kutya.

Szabó Magda: Az őz. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2000. A szerző (1917–2007) Kossuth-díjas, 1985-től öt éven át a Tiszántúli Református Egyházkerület főgondnoka és a zsinat világi alelnöke.

SZERZŐINKHEZ

A Köz-Gazdaság szívesen fogad a közgazdaság-tudomány tárgykörébe tartozó minden olyan tanulmányt, amely hozzájárul a hazai közgazdasági gondolkodás fejlesztéséhez. A kéziratok elkészítésekor a szerkesztőség a következőket kéri figyelembe venni:

A tanulmányokat elektronikusan kérjük elküldeni (balazs.szentivanyi@uni-corvinus.hu címre), lehetőleg MS Word (doc) formátumban

- Egy tanulmány átlagos hossza 1 szerzői ív (40 ezer karakter, szóközökkel együtt). Kérjük szerzőinket, hogy ettől legfeljebb kismértékben térjenek el felfelé.
- A tanulmány rendelkezzen rövid, legfeljebb 100 szavas összefoglalóval, amelyet angolul is el kell készíteni.
- A fejezetcímeket arab számokkal kérjük jelölni. Az alfejezetek esetén a főfejezet sorszámát is meg kell adni: 1, 1.1., 1.1.1., 1.2.2. stb.
- Az ábráknak legyen *aláírása*, a táblázatoknak *címe*, illetve legyenek arab számokkal sorszámozva. A táblázat vagy ábra tartalma lehetőleg legyen a főszöveg ismerete nélkül is értelmezhető. Minden esetben szükséges az adatok forrását feltüntetni az ábra vagy a táblázat alatt. *Az ábrák legfeljebb két szintet tartalmazzanak.*
- Egyenleteket, képleteket a sorok jobboldalán zárójelbe tett arab számokkal kell jelezni: (1), (2) stb.
- Hivatkozások, jegyzetek
- A hivatkozásokat a főszövegben, szögletes zárójelben kérjük megadni [szerző, évszám] formátumban. Pl: [Szentés, 1999]
- Pontos idézeteknél minden esetben szükséges megadni az oldalszámot is [szerző évszám: oldalszám] formátumban. Pl. [Szentés, 1999: 312]
- A lábjegyzetek a főszöveg kiegészítésére szolgálnak, számukat a feltétlenül szükséges minimális szintre kérjük csökkenteni.
- Hivatkozott irodalom: a tanulmány végén kérjük felsorolni a szövegben hivatkozott irodalmakat a következők szerint:
- Könyvek
Szerző neve (kiadás éve): *Cím dőlt betűkkel*. Kiadó, kiadás helye
pl: Szentés T. (1999): *Világgazdaságtan*. Aula, Budapest
- Könyvfejezetek
Szerző neve (kiadás éve): „Fejezet címe idézőjelek közt”. In: Szerkesztő neve: *Kötet címe dőlt betűkkel*. Kiadó, kiadás helye
pl. Stern, N. és Stiglitz, J. (1997): „A Framework for a Development Strategy in a Market Economy” in: Malinvaud, E. (szerk): *Development Strategy and Management of the Market Economy*. Oxford University Press, Oxford
- Folyóiratcikkek
Szerző neve (megjelenés éve): „Cím idézőjelek közt” *Folyóirat neve dőlt betűkkel*. évfolyam(szám): oldalszámok.
pl: Kydland, F. E. (2006): „Aggregált mennyiségi elmélet” *Köz-Gazdaság* 1(2): 19-35.
- Internetes hivatkozások: Szerző neve (megjelenés éve): *Cím dőlt betűkkel*. Teljes URL. Lekérdezés dátuma.
pl. Rodrik, D. (2006): *The Disappointments of Financial Globalization*. [http://ksghome.harvard.edu/drodrik/The Disappointments of Financial Globalization \(November 2006\).doc](http://ksghome.harvard.edu/drodrik/The%20Disappointments%20of%20Financial%20Globalization%20(November%202006).doc). Lekérdezve: 2007. 03. 13.
- A cikk végén szerepljen a szerző neve, rangja, beosztása, munkahelye.

ENGLISH ABSTRACTS

Péter BIHARI: The central bank of China on the Road Towards Independence and More Open Communication

For the time being, one cannot speak of central bank independence in China. However, the following three most important independence issues are on the agenda. First: the establishment of a clear hierarchy of multiple goals. Second: a move from a consultative body to a decision-making Monetary Council. Third: a replacement of near-government MP members by experts with clear powers over appointment, dismissal and conflict of interest rules. These questions will not be decided within the central bank. However, it is important to have a vision of the institutional settlement judged to be the most useful for an efficient conduct of monetary policy.

Levente NÁDASI: Relationship between Redistribution and Growth. An Empirical Research

More recent theories of economic growth suggest that redistribution is related to the long-term rate of economic growth. This paper attempts to reveal the nature and direction of this relationship. We assume an inverted U-shaped relationship. First, we consider the members of the European Union and prove the negative relationship. Then, a sample of almost all countries of the world is classified into five groups according to their GDP. Testing the hypothesis leads us to discover a clear negative relationship in richer countries, but no relation in poorer ones. Finally, we show the inverted U-shaped relationship on the total sample.

István TÓZSA: Geo-economics and Geostrategic Approach – On the Rise

The objective of the study is to shed light on the recently growing importance of spatial studies within global economics. This demand has generated the emergence of new disciplines such as geo-economics and geographic strategy. What makes this study Corvinus orientated is the presentation of how a new institution, a new graduate program and even a new faculty can be established in the Hungarian higher education at Corvinus University of Budapest, i.e. the market leading university of economics in Hungary. The new institution is the Institute of Economic Geography, Geo-Economics and Sustainable Development, established in 2015. The new graduate program to be launched in 2017 is Geo-Economics, which gives the qualification of geographer - economist. The potential faculty that could be formed out of the new Institute is the Faculty of Geo-Economics.

József Péter MARTIN: The Effects of the EU Crises on the Population and the Elite

The past crises have not overstrained the framework of the EU, on the contrary, they have led, in some cases, to an ever closer integration. After 2008 the economic, financial, social and legitimacy crises have accumulated, thus the prospects of the future integration seems to be sluggish. The remedy for the crises is re-regulation. In the "post-functional" Europe, however, this huge transformation can hardly be implemented without the citizens' support. The crises implied the rise of Euroscepticism that reached its bottom in 2012. After having analyzed the crises, we examine the perceptions across the EU based on international surveys.

Attila VIRÁG: In a Vortex of Currents: a Game of Gas Diversification in Central Eastern Europe

The purpose of this analysis is to provide an overview of the natural gas import diversification opportunities in the CEE region after the suspension of the South Stream project. The analysis has a core focus on the relevant long term gas pipeline projects affecting our region, and pays particular attention to the Turkish Stream and the North Stream II.

Andrea RÓZSA: Real Option Applications in Knowledge Creation: importance of real options in strategic management and verification of flexible manufacturing systems

Financial option valuation analogy has been applied in investment decisions for 30 years. During this period, real option approach and methodology has become the central aspect of strategic decision-making and knowledge creation because of its financial, production and strategic implications. The competitive position of a company is significantly influenced by initiation and management of flexible manufacturing technologies. Consequently, the relevance of real option analysis in this field has to be investigated. The main aim of this study is to demonstrate arguments for and against real option application and to evaluate real option models of development of strategic decision-making procedures.

Éva BERDE–Petra NÉMETH: The Hungarian Fertility by Birth Order between 1970–2011

The paper analyses the Hungarian fertility trends between 1970 and 2011, taking into consideration the first three children. In addition to the Kuczynski constructed total fertility rates, the Boongarts-Feeney tempo and parity adjusted fertility

rates are used, making it possible to control delayed child birth and the parity effect. In the analysed period, the first and the second parity fertility rates show a permanent decrease. The generous steps of the governmental family policy had only very short-term effects in these cases, but in the case of the third child, positive reactions were found.

Diána BALKAY: Economic and Trade Liberalization in Latin-America

Trade liberalization in the developing world was one of the wide scale reform packages aimed to enhance economic performance. The paper reviews the phases of liberalization and structural reforms, the concept of unilateral, multilateral and regional liberalization; the trade policy of the 21st century; and the first and second generation reforms along with the inward and outward looking industrialization. The goal was to synthesize the paths of liberalization in Latin-America and to summarize the effects of the reform packages of the last few decades. Regional and country levels are both considered. Conclusions are drawn by comparing the macroeconomic and institutional indicators.

Anett BŐSZ: The EU and the Liberal Ideology

The aim of the study is to show that liberalism has not arrived to its downfall but it has arrived to a historical milestone with the end of neoliberalism. I analyse today's challenges of liberalism. The European Union is suffering from a crisis that it has not yet found any solution to. The aim of this paper is to show that both the Union and the liberal idea have a future, and they can mutually help each other in their solution seeking. Returning to basic values of liberalism is a key-question for the crisis management of the European Union.

Pál TAMÁS: Jigsaw Puzzle of University Courses, as the New Reform? Effectiveness of University Programs, or Efficiency of Coursework at the Department?

In the competence based education (CBA model), which we offer for introduction to the Hungarian higher education institutions, we think about two basic forms: the direct assessment and the course based versions. From the perspective of curriculum development CBA is neither a revolution nor a simple evolutionary track, but the combination of the two. At the same time the directly assessed courses, which are necessary for the injection of competencies discussed herein, transform the whole education process. It's quite simple to implement a few CBA courses in the traditional structure of the Hungarian curriculum, but the pursuit is completely new.

István POLÓNYI: Hungarian Higher Education in Conceptual Crossroads

The study analyzes the evolution of the national higher education student numbers and notes that the Hungarian education policy turned away from both the EU and the OECD priorities. The state has significantly reduced support for higher education under the Széll Kálmán Plan, thereby placing higher education institutions in debt. The educational government forces institutions to operate with limited resources: through centralization and appointments by the government's economic leadership. Finally, the study draws attention to the fact that the quality of Hungarian higher education depends on the motivation of the 9 thousand professors and associate professors, and 7 thousand junior instructors. The wage supplement that occurred in 2016 could not stop the adverse selection of university teachers.